

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomantky:	Veronika Hamrová
Téma práce:	Trestný čin zanedbání povinné výživy dle § 196 trestního zákoníku
Rozsah práce	120 487 znaků
Datum odevzdání práce:	3. 11. 2021
Vedoucí diplomové práce:	Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Simona Heranová, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu

Trestní odpovědnost za zanedbání povinné výživy je tématem velmi aktuálním a vhodným k vědeckému zpracování. Přestože odpovídající skutková podstata je již dlouhodobou součástí katalogu trestných činů v českém trestním zákoníku (i předcházejícím zákoně), jedná se o trestný čin v praxi velmi hojný, který je přitom častým terčem odborných polemik, vedle zásady subsidiarity trestní represe řešený především z hlediska účelu trestání. Jednoznačně není vykládán ani samotný charakter této skutkové podstaty, u níž se aktuální praxe kloní k závěru, že jde o trestný čin trvajících. Aktuálnost společensky významného tématu diplomantka vhodně dokládá i zcela novou otázkou právní úpravy zakotvující institut náhradního výživného.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody.

Náročnost tématu je odvozena především od zvoleného způsobu zpracování, které je v tomto případě především popisné. Diplomantka se do hlubších polemických úvah a tvůrčích syntéz příliš nepouští (přesto v práci zcela neabsentují), např. hledisko účelu trestání zohledňuje spíše v rovině shrnutí obecných východisek, která podrobněji ve vztahu přímo k tomuto trestnému činu důkladněji nerozebírá.

Vycházela z řady množství odborných pramenů, zejména učebnic, komentáře, několika monografií a odborných článků. Využila i několik soudních rozhodnutí. Nutno říct, že diplomantkou provedený výběr nelze považovat za reprezentativní, k tématu je k dispozici pramenů výrazně více (např. monografie A. Dolenského a judikatura k tomuto tématu je opravdu velice četná, čemuž vybraných 7 rozhodnutí příliš neodpovídá), ale ještě dostačující. Za vhodný pramen k historickému výkladu nepovažuji ani parafráze z jiných diplomových prací, zejména, jde-li o výklad, ke kterému lze bez problémů nalézt bezprostřední pramen, nikoliv tedy o výzkum nebo tvůrčí či polemické části citovaných diplomových prací, resp. jejich autorů. Téma přímo vybízí k využití statistických zdrojů, ani potenciál takového pramenu není zcela využit, statistické údaje jsou uváděny z roku 2016 a ve velmi obecné rovině.

V práci převažuje metoda deskriptivní, analýza, syntéza.

3. Formální a systematické členění práce

Formální členění práce je přehledné a odpovídá doporučené šabloně

Systematika je logická, diplomantka zvolila osvědčenou strukturu, v níž přechází od historického výkladu v kapitole první k představení trestného činu zanedbání povinné výživy v § 196 z hlediska základních termínů a související právní úpravy v kapitole druhé k rozboru jednotlivých znaků skutkové podstaty a následně v kapitole čtvrté k trestněprávní úpravě jeho sankcionování, na což vhodně navazuje zvláštním ustanovením o trestání i speciální účinnou lítostí (kapitola 5 a 6). Zcela důvodně věnuje samostatnou kapitolu sedmou otázce dekriminální řešení trestného činu a v kapitole osmé přibližuje nový mimo trestní, ale související institut náhradního výživného.

4. Vyjádření k práci

Práce je spíše popisného charakteru, na řadu relevantních souvisejících problémů však diplomantka dobře poukazuje a k některým vyjadřuje i vlastní hodnocení. Neopominula přitom problémy dekriminální, účelu trestání obecně i zvláštní ustanovení upravené v § 196a tr. zákoníku, které i sama hodnotila (odpovídající kapitolu pátou považují za nejzdařilejší z celé práce).

Práci by prospěla větší různorodost pramenů, a to třeba i snadno dostupných rozhodnutí Nejvyššího soudu dohledatelných na jeho internetových stránkách a lepší práce s těmi využitými. Případně komparace se zahraničím. Také při delších popisných částech by mohly být častěji vyjádřeny i syntézy – resp. zjištění vyvozená z popisovaných textů konkrétně ve vztahu k trestnému činu zanedbání povinné výživy. To se týká například jen minimálně komentované citace historických znění odpovídající skutkové podstaty, výraznější to je pak v případě kapitoly nazvané jako sankcionování zanedbání povinné výživy, která je téměř celá složená z parafrází obecných východisek a přímo k řešenému trestnému činu je vztažena pouze v kratičkém posledním odstavci (srovnej str. 29 až 32), v němž rozebírá, které druhy trestu připadají v úvahu a jejichž právní úpravu následně rozebírá.

O tom, že prameny nejsou vždy využity s komplexním porozuměním a zkoumáním předmětu, či adekvátní pozorností svědčí například parafráze monografie Kovářové (viz str. 21, poznámka pod čarou 51), v níž diplomantka upozorňuje na znak opětovného spáchání (který navíc ne zcela adekvátně parafrázuje jako opětovné postavení před soud), ačkoliv tento znak již není na základě novely č. 390/2012 Sb., které se jinak v práci podrobněji věnuje, součástí zkoumané skutkové podstaty. Ostatně i vyjádření ke zvláštní účinné lítosti, že je-li dlužné výživné uhrazeno po vyhlášení rozsudku, jde o polehčující okolnost při ukládání trestů (viz strana 46), je poněkud problematičtější s ohledem na to, že rozhodování o ukládaném trestu, při němž se zohledňují polehčující okolnosti, vyhlášení rozsudku časově předchází (případá tak v úvahu až pro případný pozdější rozsudek v případném odvolacím řízení).

Oceňuji však vedle volby tématu především to, že diplomantka identifikovala v mnoha případech relevantní problémy a vyjádřila k nim vlastní hodnocení i závěry, ačkoliv například k vhodně zvolené otázce dekriminální řešení trestného činu zanedbání povinné výživy lze namítnout, že pokud poukazuje na situace, kdy osoba povinná plnit chce, ale z objektivních důvodů plnit nemůže, neměla by nastávat trestní odpovědnost ani podle § 196 odst. 1 (ani odst. 2) tr. zákoníku již podle stávající právní úpravy.

Celkově má práce velmi dobře zvolenou systematiku, ale poněkud pokulhává hloubka analýzy. Splňuje tedy požadavky kladené na diplomovou práci a je způsobitelným podkladem k obhajobě.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cílem práce vymezeným diplomantkou v úvodu bylo uvést základní charakteristiku trestného činu zanedbání povinné výživy se
--------------------	---

	zaměřením na jednotlivé znaky skutkové podstaty, včetně výkladu o sankcích, které za něj lze uložit, nastínit jeho historický vývoj a upozornit na některé související problematiky. Z hlediska požadavků kladených na diplomovou práci (a jejího předpokládaného rozsahu) svých cílů diplomantka dosáhla.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	V automatické kontrole na plagiáty vykazuje text míru podobnosti nižší než 5 %, celková míra podobnosti je 45 % (daných především opisem skutkových podstat a znění zákona), působí kompaktním dojmem, na informační zdroje je v textu zpravidla průběžně odkazováno a jsou v něm uváděny i subjektivní hodnocení a názory diplomantky, které se konec konců i znatelně projevují při zvoleném způsobu zpracování tématu. Práce tak ve svém celku nezbuzuje pochybnosti o jejím vlastním autorství.
Logická stavba práce	Velmi dobrá, text se přirozeně rozvíjí od historického a obecného úvodu k dílčím problematikám.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Diplomantka v textu na značné množství pramenů průběžně odkazuje v dostatečném poznámkovém aparátu. Jen ojediněle takový odkaz chybí (například když vysvětluje termín elasticita na str. 17, nebo když uvádí, že se objevuje názor, že jde o trestný čin pokračující s prvky hromadného, aniž by uvedla, kde se tento názor projevuje apod.). Judikáty jsou citovány v nestandardní podobě a není u nich rozlišeno, zda byly publikovány ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu. Cizojazyčných pramenů v práci využito není.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Dostačující.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je dobrá, diplomantka v práci uvedla tabulku k doporučující výši výživného (nicméně její přínos poněkud snižuje, že uvádí procenta, nikoliv však z čeho, nicméně asi lze považovat téměř za notoriету, že jde o procento z příjmu povinného).

Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková i stylistická úroveň je dobrá, práce byla zjevně psána i kontrolována s pečlivostí, které unikly jen ojedinělé překlepy a jiné drobné nesprávnosti (např. v názvu kapitoly 7.
-------------------------------	--

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji
Navržený klasifikační stupeň	3–2

Při obhajobě by se diplomantka mohla vyjádřit k tomu:

Jak je to s trestní odpovědností za zanedbání povinné výživy v případě, kdy povinný platit chce, ale z objektivních důvodů nemůže.

V Praze dne 15. 12. 2021

Simona Heranová

oponentka